

drives Handel, da er det mig bekjendt; men jeg troer ogsaa, at der var fastsat et vist Minimum for Kjøbesummen, saaledes at de Paagjældende vare tvungne til at give en vis bestemt Kjøbesum, naar de vilde have Eiendommene. Naar den høitærede Minister meente, at Frederiksværk ikke kom til at staae udenfor Lov og Ret, da har jeg ved disse Ord nærmest tænkt paa, at Næringsloven af 29de December 1857 ikke vilde komme til Anvendelse der, og jeg troer, at disse mine Uttringer ere forsaavidt aldeles berettigede, som denne Lov ikke vil komme til Anvendelse, førend Indehaveren af Privilegiet er afgaaet ved Døden. Den Omstændighed, at vedkommende Indehaver af Villingen er saa gammel, maa jo have tilfølg, at dette Forhold, dersom det skal afløses, hvad jeg ialtsald vilde finde rigtigt, saameget billigere kan afløses, og derved den Ulempe hæves, at Handlende og Næringsdrivende ikke kunne ned sætte sig paa Værkets Grund.

Indenrigsministeren: Den eneste Maade, hvorpaa dette Forhold efter min Mening kan afløses, er, at de Personer, der ere interesserede i at kunne etablere sig der, søge at komme overeens med den, der har en aldeles utvivlsom Ret i saa Henseende, og som forøvrigt, saavidt jeg veed, altid har viist sig som en mod de øvrige Beboere af Frederiksværk meget velvillig Mand. At det Offentlige skulde give Tilskud, for at befrie Vedkommende for en Clausul i ganske nye Skjoder, for Betingelser, de frivilligt have underkastet sig, som naturligtvis have haft Indflydelse paa Kjøbesummen, og det ovenkjøbet ligeoverfor en Retlighed, som af sig selv vil bortfalde om saa Nar, vil jeg ikke være med til, og jeg er overbevist om, at Rigsdagen heller ikke vilde gaae ind derpaa. At der skulde være noget Abnormt i, at Næringsloven saaledes ikke i sin fulde Udstrækning kan komme til Anvendelse paa et vist Territorium, kan jeg paa ingen Maade erkjende; det er mig saaledes velbekjendt, at der i Nærheden af Kjøbenhavn er en meget stor Strækning, nemlig paa gamle Kongevei, hvor Vedkommende af ganske andre Hensyn end her

har folgt Parceller paa den Betingelse, at de der bebyggede samme, ikke der turde drive borgerlig Næring, og man har derfor ogsaa givet den Navn af Villagvarteret. Noget aldeles Lignende finder Sted med Hensyn til et lille Qvarteer, der findes paa Østerbro, hvor der er indført i Skjoderne, at der ikke maa drives nogenformelst Handel, Fabrikdrift eller deslige, og der er det ogsaa skeet af andre Grunde; de, der solgte, vilde være tilfredse en vis No, en vis Hyggelighed, som de vilde gaae glip af, hvis der kom Reglebaner, Værtshusholberier, Smedier osv., men det er Betingelser, som ere indførte i Contracterne. Jeg vil spørge de ærede Medlemmer, hvad Rigsdagen vilde sige, dersom man nu foreslog, at man skulde afløse dette for alle disse Folk, som have kjøbt disse Parceller med disse Betingelser, fordi der var Nogle, som havde lyst til der at anlægge en Reglebane? At opretholde dette, er ikke Mindet end ganske simpelt at opretholde, hvad der er Lands Lov og Ret i hvert ordnet Samfund, og jeg for mit Vedkommende skal paa ingen Maade række Haanden til at opfordre Rigsdagen til at udkjøbe en Clausul, som saaledes er indført i vedkommende Skjoder, og hvis Virkning vil falde bort om føie Tid. Jeg troer derimod, at naar man gjør formegen Opbøvelse af Sagen, vil det ad ganske andre Veie kunne komme til at gaae ud over Vedkommende selv.

Tscherning: Naar man vil tage Sagen meget nøie, saa troer jeg egentlig, at det Monopol, hvorefter her er Spørgsmaal, slet ikke mere eksisterer. Det er nemlig blevet til for den Fabrikeiers Skyld, der har stilt sig ved Fabrikken og altsaa opgivet de Betingelser, hvorunder han eiede den; det var Monarchiet, der eiede Fabrikken og havde denne Handelsret. Den var egentlig ikke givet som Monopol, men den var givet for at fyldestgjøre en Trang, og den er benyttet af Cieren til at forsyne dem, der boede der, og som fra Begyndelsen af alle vare Fabrikarbejdere, med Livets Nødvendigheder.